

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ชื่อนักศึกษา	นายศิริพงษ์ นวลแก้ว
สาขาวิชา	หลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชา	หลักสูตรและวิธีสอน
ปีการศึกษา	2540

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากลุ่มภูมิปัญญาชาวบ้านและลักษณะที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น (2) ศึกษาระดับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น (3) ประมวลผลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการและปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 100 คน ครูวิชาการ 100 คน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้น 226 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เนื้อหาสร้างข้อสรุป ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มภูมิปัญญาชาวบ้านที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นมากที่สุด คือ กลุ่มศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณี โดยนำเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นในรอบ 12 เดือน รองลงมาคือกลุ่ม คติ ความคิด ความเชื่อ หลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ โดยนำเนื้อหาเรื่อง คติ คำคม สุภาษิต และคำพังเพย กลุ่มการประกอบอาชีพท้องถิ่น นำเนื้อหาเรื่องการจักสานไม้ไผ่ กลุ่มแนวคิด หลักปฏิบัติหรือเทคโนโลยีชาวบ้าน นำเนื้อหาเรื่องการปลูกพืชเศรษฐกิจให้โตเร็ว กลุ่มประสบการณ์ที่นำภูมิปัญญาชาวบ้านใช้พัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นมากที่สุดได้แก่ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย รองลงมาคือกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย-คณิตศาสตร์) และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

โดยส่วนใหญ่ นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมในกลุ่ม
สร้างเสริมลักษณะนิสัย

2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$
S.D. = 0.78) เมื่อแยกเป็นรายลักษณะการปฏิบัติพบว่า การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน
หรือจัดกิจกรรมเสริมอยู่ในระดับมาก ส่วนการปรับรายละเอียดเนื้อหา การจัดทำคำอธิบายหรือ
รายวิชาเพิ่มเติม การปรับปรุงและ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนให้เหมาะสม การจัดทำสื่อ
การเรียนชิ้นใหม่อยู่ในระดับปานกลาง

3. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ส่วนใหญ่ใช้วิธีเชิญปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นช่างเทคนิค
หรือช่างฝีมือมาเป็นวิทยากร ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณในการดำเนินการผู้บริหาร โรงเรียน
และครูวิชาการหรือความคิดเห็นว่า ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ควรนำมาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ควรมี
เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น ความรู้เรื่องสมุนไพร การจักสาน การเกษตร
แบบผสมผสาน ส่วนปราชญ์ชาวบ้านเห็นว่าในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ควรนำภูมิปัญญาเกี่ยวกับ
การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ควรสอดแทรก
คุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อจากศาสนา และวัฒนธรรมหรือประเพณีดั้งเดิมในชุมชนมาสอนใน
โรงเรียน